

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра корейської філології

Курсова робота
з корейської філології

на тему:

**«Сеульський та кьонсандонський діалекти корейської
мови: зіставний аспект»**

Студентки групи Пкор22-20
факультету східної і слов'янської філології
денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

Корейська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.066

(переклад включно), перша – корейська

Д о в г а н ь В і к т о р і ї О л е к с а н д р і в н и

Науковий керівник: доц. Урядова В.Д

Національна шкала

Кількість балів _____

К и ї в - 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ДІАЛЕКТНОГО РОЗМАЇТТЯ СУЧАСНОЇ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ	7
1.1. Поняття діалект у фахових дослідженнях	7
1.2. Закономірності діалектного поділу сучасної корейської мови.....	11
Висновки до розділу 1.....	17
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІЙНІСТЬ СЕУЛЬСЬКОГО ТА КЬОНСАНДОНСЬКОГО ДІАЛЕКТІВ У СУЧАСНІЙ КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ: ЗІСТАВНИЙ АСПЕКТ ..	20
2.1. Лексико-семантична організація сеульського та кьонсандонського діалектів корейської мови.....	20
2.2. Особливості граматики сеульського та кьонсандонського діалектів корейської мови	31
2.3. Прагматичні аспекти функціонування сеульського та кьонсандонського діалектів корейської мови.....	37
Висновки до розділу 2.....	41
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	45

ВСТУП

Актуальність дослідження. В останні десятиліття інтерес лінгвістів до діалектологічних досліджень значно зростає. Це обумовлено тим, що діалекти й говірки становлять важливий рівень мови, який охоплює різні соціальні прошарки її носіїв, активно впливає на літературну форму і часом суттєво її трансформує. Більше того, діалекти зазнають змін, що дозволяє спостерігати еволюцію територіального варіанту певної мови.

Незважаючи на те, що тематика, пов'язана з територіальними варіантами мови, недостатньо досліджена в лінгвістичній літературі, її актуальність залишається дуже високою, оскільки діалекти відображають мовну ситуацію та номінативні потреби сучасного суспільства, яке має неоднорідну структуру. Вивчення діалектів дозволяє розширити межі розуміння лексики, виступає чинником формування нових явищ у структурі мови, зокрема, у її лексичному складі.

Корейська мова має у своєму складі багато місцевих (територіальних) діалектів, які служать засобом спілкування широких верств населення, є одним із різновидів, однією із форм вияву національної мови, разом із літературною мовою складають те єдине ціле, що звичайно називають загальнонародною мовою.

Об'єктом вивчення є територіально диференційована лексика в корейській мові.

Предмет вивчення – функційність сеульського та кьонсандонського діалектів корейської мови.

Мета роботи: дослідження функційності сеульського та кьонсандонського діалектів корейської мови.

Завдання роботи. Для досягнення зазначеної мети в роботі були поставлені та вирішені наступні **завдання:**

1. Розглянути сучасні підходи до вивчення локальних варіантів мови;

2. Охарактеризувати діалектний та соціолектний рівні вияву лексичних особливостей;

3. Проаналізувати особливості територіальної диференціації лексики в сучасній корейській мові;

4. Охарактеризувати функційність сеульського та кьонсандонського діалектів корейської мови.

Методи дослідження, використані в роботі – аналіз, систематизація та узагальнення знань.

Наукова новизна дослідження тісно пов'язана з високою актуальністю вивчення діалектної лексики в сучасному мовознавстві. У цій роботі визначено основні характеристики досліджуваного явища, окреслено перспективи його подальшого вивчення, а також виокремлено ключові механізми класифікації територіальних варіантів корейської мови та аналізу їх функційності.

Теоретичне та практичне значення роботи. Отримані результати окреслюють провідні характеристики сучасної корейської діалектної лексики. Робота може використовуватися спеціалістами з діалектології, мовознавства, літературознавства.

Структура дослідження визначається специфікою предмета, логікою розкриття теми, а також метою та основними завданнями роботи. Вона складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ДІАЛЕКТНОГО РОЗМАЇТТЯ СУЧАСНОЇ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ

1.1. Поняття діалект у фахових дослідженнях

Соціальна діалектологія як лінгвістична дисципліна має довгу історію: виникнення соціальних діалектів, очевидно, сягає періоду, коли почала відбуватися соціальна диференціація, що спричинила появу цих діалектів. На жаль, визначити точний час першого використання конкретних різновидів соціолектів практично неможливо, оскільки думки щодо цієї проблеми є досить суперечливими.

Крім того, ймовірно, що фіксація соціолектів у давніх текстах відбулася з певною затримкою, оскільки існують чіткі критерії та обов'язкові умови, які дозволяють у письмовій формі зареєструвати лексичну або фразеологічну одиницю як соціальний діалектизм.

Перші згадки про соціальні діалекти припадають на період з XII по XV в. Зокрема, у Франції був зафіксований термін «jargon», відомий з XII ст., що мав значення «незрозуміла мова; пташина мова» [13, с. 84]. Згідно з іншими джерелами, у Франції поява соціального діалекту, зокрема арго, датується приблизно початком XIII століття, коли на півночі країни виникли феодальні міста з їхніми різноманітними ремеслами та гострими соціальними суперечностями. Активний розвиток арго відбувається у XIV-XV століттях, під час Столітньої війни, яка призвела до соціально-економічної кризи, розорення ремісників та селян, що спричинило формування різних злочинних і жебрацьких угруповань, в мові яких культивувалося арго.

Необхідність соціологічного підходу до вивчення мови була усвідомлена в науці давно, проте до кінця XIX століття соціальна характеристика мови зазвичай розглядалася через призму філософії, психології та соціології. Чітке розрізнення соціального і структурного аспектів мови, введене Фердинандом де Сосюром, є досягненням науки XX століття.

20-30-і рр. ХХ ст. характеризуються новою потужною хвилею інтересу і розробок в соціолінгвістичних поглядах вчених (Працький лінгвістичний гурток) [11, с. 78]. Увагу зарубіжних мовознавців, які працювали в цей період, привертала такі питання соціолінгвістики, як соціальна детермінованість мови, лінгвістичне вивчення урбаністичних середовищ, специфічні закономірності розвитку мови в контексті різних суспільно-економічних формацій, а також класова диференціація мовних варіантів.

Соціологічна характеристика явищ мови, вивчення закономірностей функціонування мови, виникає під впливом суспільних умов, зв'язок історії мови з еволюцією соціального процесу продовжують залишатися ключовими проблемами радянського мовознавства і в 50-60-і роки, хоча дещо змінюється характер і напрям досліджень [18, с. 72-73].

Поступово, починаючи з 90-х рр. ХХ ст., українська соціолінгвістична думка набирає обертів, еволюціонує і збагачується ґрунтовними дослідженнями. Історичні події та умови, в яких перебувала на той час уже незалежна Україна, позитивно впливають на активний розвиток у всіх мовознавчих напрямках, в тому числі і в українській соціальній лінгвістики, яка істотно відставала в порівнянні з досягненнями в цій галузі, наприклад, росіян, поляків, чехів.

В 2005 році виходить в світ монографія Л. Ставицької, де дослідниця не тільки подає детальну класифікацію соціальних діалектів, а й визначає динаміку соціолектів української мови впродовж ХІХ – поч. ХХІ ст.

Можемо зазначити, що історія виникнення, формування і розвитку соціальних діалектів в мовах світу неоднакова, як неоднаковими є і теоретичні основи їх дослідження у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві. Адже до сих пір немає єдиної думки в тлумаченні самого поняття «соціолект», різні лінгвісти пропонують різні підходи до диференціації даного явища. Крім того, триває дискусія щодо термінологічної парадигми [18, с. 34-35].

Як і будь-яка лексична одиниця, слово «соціолект» має свою етимологічну основу. Сам термін «соціолект» походить від латинського слова «societas» – суспільство, співництво, співучасть, союз, зв'язок, і грецького «dialektos» – місцеве наріччя, діалект. Так, одними з основних визначень «соціолекту» є наступні:

1) різновид (варіант) мови, який використовує певна соціальна група або спільнота людей (М. Маковський) [6];

2) мовна форма, типова для певної групи носіїв мови, що не зв'язані регіональним походженням (німецькі лінгвісти Х. Глінц [10] і М. Їлезен [11]);

3) «характерне для окремої групи індивідів мовного колективу надіндивідуальне використання мовної системи» (Г. Хайке [12], Х. Штегер [13]);

4) відображення мовної поведінки групи індивідів, об'єднаних комплексом соціальних ознак, що перебувають у тісному взаємозв'язку з територіальними діалектами з урахуванням чинників суспільно-історичного характеру (В. Штайніг «Соціолект і його соціальна роль» [14]);

5) «прийнятий в мовному суспільстві субваріант мови, який завдяки діям окремих суспільних сил є характерним для певних етнічних, релігійних і економічних груп і груп індивідів з відповідним рівнем і типом освіти» (Р. Макдевід молодший) [8].

Вчені розглядають соціальний діалект як узагальнювальне поняття для позначення мовних варіацій, що належать окремій соціальній групі. «Соціалізація діалектів виступає не тільки основною їхньою характеристикою, але й однією з головних причин, що сприяє підтримці їх у стані комунікативної придатності. Важливим фактором у цій ситуації є підвищення ступеня мовної самосвідомості жителів країни, спрямованого на збереження автохтонної, найчастіше регіональної, спадщини» [9].

На думку Т. Єрофєєвої, соціолект увібрав у себе, з одного боку, поняття соціального типу, який проявляється у людини під впливом рис, притаманних певній расі, етнічній групі, національності, соціальному класу,

або інакше – це мова «середнього індивіда». З іншого боку – соціолект – це ще й система мовленнєвих засобів певної групи, детермінованих низкою чинників, що мають не лише соціальний, але й біологічний (наприклад, стать, вік, темперамент та ін.) та психологічний характер [10].

Особливою ознакою соціального діалекту є те, що він стосується не представників якоїсь окремої професії, а соціального прошарку в цілому. Носії соціолекту використовують його в різних комунікативних умовах, і як додає дослідниця, особливою ознакою соціального діалекту є тенденція до його відокремлення від загальнонародної мови, у результаті чого соціальний діалект у лінгвістичному аспекті відрізняється порушенням загальноприйнятих мовних норм [12].

Соціолект, або жаргон, виконує такі функції: об'єднує особу з групою, водночас вирізняючи відповідну групу поміж інших, а також стає мовним знаряддям інтерпретації дійсності. Соціолект, як кожна мова, в певний спосіб інтерпретує дійсність, накреслюючи образ світу згідно з системою суспільних вартостей, які приймає група. Так, молодіжний жаргон виражає жартівливе, ігрове трактування дійсності. Злочинні угруповання створюють свою брутальну мову, яка підтримує брутальну поведінку. Отже, функції соціального діалекту тотожні функціям загальнонародної мови, але якщо остання консолідує всю національну спільноту, відрізняючи її від інших націй, то об'єднавча функція соціолекту діє на вужчому, груповому рівні, виокремлюючи всередині соціуму групи людей за певними ознаками – професією, родом діяльності, інтересами, віком тощо [13].

До соціальних діалектів належать: аргот (таємні мови), жаргон (професійні, групові, вікові діалекти), сленг та просторіччя.

Соціолекти є відгалуженням загальнонародної мови і обумовлені соціально-професійною диференціацією суспільства.

Використовують соціолекти переважно в усній неофіційній формі спілкування, частково в художній літературі і публіцистиці.

Варіювання в користуванні лексичними засобами залежить від середовища і сфери застосування. Існують, наприклад, вікові особливості: мова дітей відрізняється від мови дорослих особливим словником.

Соціальні діалекти певною мірою можуть перетинатися з територіальними, проте, на відміну від територіальних, вони не охоплюють фонетичні системи і граматичні структури. Соціальна (соціально-професійна) диференціація суспільства, а отже, і його мови, залежить від рівня розвитку продуктивних сил. Таким чином, коли територіально-діалектні відмінності в межах національної мови поступово згладжуються, соціально-діалектні відмінності залишаються незмінними.[14].

Серед різновидів соціальних діалектів виділяють професійні і групові жаргони, арго, різновиди таємних засобів спілкування. Явища диференціації мови з ширшою соціальною базою характеризуються як просторіччя або сленг.

1.2. Закономірності діалектного поділу сучасної корейської мови

Рі Гик Ро (리극로) у 1932 році першим запропонував теорію поділу корейських діалектів, хоча вона досі не набула широкого визнання. У цій теорії діалекти розглядалися з точки зору фонології, граматики, лексики та інших мовних систем. Як стандарт використовувалися «вимова» і «звукове поле» у фонології та звукових характеристиках.

Рі Гик Ро (리극로) у 1932 році розділив корейську мову на діалекти, зосереджуючись на географічному та історичному зв'язку між мовними явищами та діалектами:

1. Діалект Квансо (관서 방언) (діалект Пхьонан, діалект Когурьо (평안도사투리, 고구려방언)): включаючи Південний та Північний Пхьонан (평안남북도) та Хванхе (황해도);

2. Діалект Хонам (호남 방언) (діалект Чолла (전라도사투리) та діалект Пекче (백제방언)): включаючи Південний та Північний Чолла (전라남북도) та Чунчон (충청남도);

3. Діалект Йоннам (영남 방언) (діалект Кьонсан (경상도사투리) та діалект Сілла (신라방언)): включаючи Південний та Північний Кьонсан (경상남북도) та Канвон (강원도) (південь Чжумучжін (주문진 이남)) та прибережна частина Південного Чолла (전라남도 해안일대);

4. Діалект Кванбок (관북 방언) (діалект Хамгьон (함경도사투리) та діалект Окчжо (옥저방언)): включаючи Південний і Північний Хамгьон (함경남북도);

5. Діалект Чжунбу (중부 방언) (діалект Кьонгі (경기도사투리), діалект Хонсон (혼성방언)): включаючи Кьонгі (경기도), Канвон (강원도) (північна частина Пеян (배양 이북), Хванхе (황해도).

Важливий внесок у розвиток і вивчення корейської діалектології зробив японський діалектолог Сінпей Огура (1944) зі своєю роботою «Вивчення діалектів корейської мови». Досліджуючи корейські діалекти, він запропонував іншу класифікацію:

1. Діалект Кьонсан (경상도 방언): Південний Кьонсан (경상남도), Північний Кьонсан (경상북도);

2. Діалект Чолладо (전라도 방언): Південна Чолла (전라남도), Північна Чолла (전라북도);

3. Діалект Хамгьон (함경도 방언): Південний Хамгьон (함경남도), Північний Хамгьон (함경북도)

4. Діалект Пхьонан (평안도 방언): Хванхе (황해도방언지방), Південний Пхьонан (평안남도), Північний Пхьонан (평안북도);

5. Діалект Кьонгі (경기도 방언): Південний Чхунчхон (충청남도), Північний Чхунчхон (충청북도), Кьонгі (경기도방언지방), Канвон (강원도방언지방);

6. Діалект Чеджу (제주도 방언) : острів Чеджу.

У праці Мун Се Йона «Словник корейської мови» зазначено, що в корейській мові нараховується понад чотири тисячі діалектизмів, які описують різні діалекти. Значний внесок у дослідження корейської діалектології зробили південнокорейський діалектолог Кім Бьон Дже та діалектолог Кім Йон Хван.

При вивченні та дослідженні корейських діалектів використовується класифікація, запропонована цими корейськими діалектологами, оскільки вона є найактуальнішою на сьогодні. Виходячи з вищезазначеного, маємо таку класифікацію діалектів корейської мови:

1. Північно-східний діалект (동북방언);
2. Північно-західний діалект (서북방언);
3. Центральний діалект (중부방언);
4. Південно-східний діалект (동남방언);
5. Південно-західний діалект (서남방언);
6. Діалект Чечжу (제주방언).

Окрім загальноприйнятих діалектів, поширених на території корейського півострова, існує ще два діалекти, які використовуються серед корейських мігрантів. Вони наведені нижче:

1. 재중 한국어 – мова корейців, які іммігрували до Китаю і яка містить багато запозичень з китайської мови.
2. 중앙아시아고려말 – мова, відома як Корьомаль (고려말), яку використовують корейці, також відомі як корьоїни (고려인), які іммігрували та поширилися в Середній Азії.

Перейдемо до характеристики провідних компонентів мовної політики, описаних у соціолінгвістичній літературі. Так, Т. Марусик та Н. Кошова виділяють ретроспективну, перспективну, конструктивну, деструктивну, централізовану та нецентралізовану мовну політику [20, с. 89]. Розглянемо та прокоментуємо кожен із цих типів.

Ретроспективний характер мовної політики може бути пов'язаний із настановою на збереження чинної мовної ситуації чи мовних норм, що розхитуються носіями мови. Наведемо як приклад бретонську мову. Вона є поширеною на півострові Бретань, на заході Франції. На початку ХХ ст. цією мовою розмовляли близько мільйона людей. Нині кількість носіїв бретонської мови налічує трохи менше 300 тис. чоловік. Ця цифра була б значно меншою, якби не громадський рух на підтримку бретонської мови, допомога органів місцевого самоврядування, грамотно спланована мовна політика, спрямована на збереження чинної мовної ситуації в даному регіоні [8].

Ретроспективна мовна політика тісно пов'язана із перспективною. Перспективність мовної політики полягає у зміні функціонального співвідношення мовних утворень, стимулюванні скасування старих та кодифікації нових норм, реформі орфографії, створенні термінологічних систем.

Так, наприклад, утіленням перспективної мовної політики у Франції стала тенденція до фемінізації найменувань професій, посад, звань і титулів. Цей лінгвістичний факт був відзначений головною комісією Франції з термінології та неології у спеціальному звіті, опублікованому в жовтні 1998 р. В результаті реформи найменування професій, посад, звань і титулів, які вживалися раніше тільки в чоловічому роді, набули форми жіночого роду: *une professeur, une ingénieure, une sculpteure, une maire, une chef* і т.ін. [8]. До перспективної мовної політики можна також віднести і політику держави, спрямовану на реабілітацію регіональних та міноритарних мов у Франції.

Повернімося до прикладу із бретонською мовою. Наразі у Бретані офіційно дозволено викладання бретонською мовою в школах «Диван»

(Diwan), цією мовою ведеться мовлення телебачення та радіо, видаються книжки, газети та журнали. До того ж на дорогах та у низці служб громадського призначення у Бретані діє двомовна сигнальна система. Щорічно влаштовуються грандіозні свята бретонської культури, які збирають сотні тисяч людей. Все це говорить про певну перспективу розвитку мови, іншими словами, про перспективну мовну політику щодо бретонської мови [8].

Мовна політика, націлена на зміну мови, може бути конструктивною і деструктивною. Під конструктивною мовною політикою мають на увазі комплекс заходів, спрямованих на розширення комунікативних функцій мови, сфери її застосування, соціально-комунікативної ролі, створення та розвитку літературної мови.

Так, зокрема, протягом останніх 20 років у Франції було багато зроблено для реабілітації мов французьких регіонів. Таку політику стосовно регіональних мов, збереження їхнього статусу, розширення комунікативного потенціалу можна назвати конструктивною [8].

Незважаючи на всю категоричність 2-ї статті французької Конституції (мова Республіки – французька), вона не є перешкодою для зміцнення позицій французьких регіональних мов. Йдеться про конструктивну політику відродження бретонської, баскської, каталанської, ельзаської, окситанської (провансальської) та інших мов.

Прикладом деструктивної мовної політики є жорстоке викорінення регіональних варіантів французької мови, яке розпочалося у Франції ще в XVI ст. Згадаймо постанову 1539 р., що встановлює наказове вживання французької мови в урядових і судових актах, а також створення Французької Академії в 1635 р. Революція посилила процес мовної уніфікації у тому аспекті, щоб громадяни висловлювали свої думки, гарантуючи єдність і неподільність республіки. Звідси – рішучий намір викоринити мови регіонів [31].

Розглянемо інші параметри мовної політики, описані у соціолінгвістичній літературі. Так, Дж. Фішман відзначає спонукальний та примусовий характер мовної політики [30]. У першому випадку суспільство висуває на перший план підтримку мови та кампанії щодо її пропаганди, у другому – розробляє законодавчі заходи, що тягнуть за собою застосування санкцій.

Французький лінгвіст Ж. Леклер запропонував більш деталізовану типологію видів мовної політики, що включає політику асиміляції, невтручання, виділення офіційної мови, секторну політику, політику диференційованого юридичного статусу, двомовності або тримовності, стратегічної багатомовності, інтернаціоналізацію, мовну політику змішаного типу [35].

Типологія Ж. Леклера включає широкий спектр питань, що передбачає вичерпний опис основних напрямів мовної політики. До них належать, з одного боку, заходи щодо зміцнення офіційної мови (політика асиміляції, політика виділення офіційної мови, політика диференційованого юридичного статусу), з іншого – кроки щодо забезпечення рівноправності мов на даній території (політика двомовності та тримовності, політика стратегічної багатомовності та ін.) [35].

Зазначені типи мовної політики охоплюють широке коло проблем, що вимагають зважених і обдуманих рішень. Але реалізація мовної політики є складним процесом, що включає кілька етапів: формулювання цілей і завдань мовної політики, підготовка до вирішення визначених завдань та реалізація мовної політики [24]. Від послідовності в реалізації етапів мовної політики залежить ефективність заходів, які суспільство вживає для підтримки чи зміни статусу мови.

Отже, у найзагальнішому вигляді мовна політика постає як сукупність заходів держави чи іншого правоздатного стосовно реалізації мовної політики органу зі свідомого впливу на мову. Метою такого впливу є збереження чи зміна статусу мови чи мовної ситуації загалом.

Заходи, вжиті у межах мовної політики, спрямовані як до функційного та структурного аспектів мови, так і до системної її організації. Залежно від цілей мовна політика буває ретроспективною, перспективною, конструктивною, деструктивною, централізованою та нецентралізованою. Вона може мати спонукальний і примусовий характер і включати різноманітні напрямки: політику асиміляції, невтручання, виділення офіційної мови, секторну політику, політику диференційованого юридичного статусу, двомовності або тримовності, стратегічної багатомовності, інтернаціоналізації мови. Реалізація мовної політики здійснюється у кілька етапів: від формулювання цілей та завдань, їх вирішення до реалізації мовної політики.

Отже, соціолекти не утворюють цілісних систем комунікації. Вони представляють собою мовні особливості, такі як слова, словосполучення, синтаксичні конструкції, наголоси тощо. Соціолекти мають лексичну та граматичну основу, яка зазвичай незначно відрізняється від бази, характерної для певної національної мови.

Висновки до розділу 1

Діалект – це група споріднених говорів, що характеризуються системою спільних ознак, які чітко відрізняють цю групу від інших груп говорів.

Наріччя – це найбільша діалектна одиниця певної мови, що включає однотипні діалекти з низкою спільних мовних рис, котрі відрізняють їх від інших наріч. У працях минулого століття використовувалося також поняття "діалектна група", проте більш логічним є термін "наріччя".

Формування діалектів і наріч кожної національної мови пов'язане з давнім групуванням населення на певній території, різними колонізаційними рухами, а також взаємовідносинами народу з іншими народами протягом багатовікової історії.

У корейській мові існує шість основних діалектів (сатурі), кожен з яких має свої унікальні мовні особливості та поширений у різних регіонах Кореї:

1. Діалект Кьонгі (경기 방언):

- Найпоширеніший діалект, часто називається сеульським діалектом, оскільки використовується в Сеулі та околицях.

- Вважається стандартним діалектом, на якому базується офіційна корейська мова.

- Має значний вплив на інші діалекти через медіа та освіту.

2. Діалект Канвон (강원 방언):

- Поширений в провінції Канвон.

- Має багато варіантів в залежності від того, чи використовується на східній чи західній частині провінції.

- Характеризується збереженням старих форм і слів, які вже не використовуються в інших діалектах.

3. Діалект Чхунчхон (충청 방언):

- Використовується в провінціях Південний і Північний Чхунчхон.

- Має м'якшу інтонацію та повільніший темп мовлення порівняно з іншими діалектами.

- Відзначається специфічними граматичними формами та вокабуляром.

4. Діалект Кьонсан (경상 방언):

- Поширений в провінціях Південний і Північний Кьонсан, включаючи великі міста Пусан і Тегу.

- Відомий своєю швидкою та різкою інтонацією.

- Має унікальні фонетичні особливості, такі як скорочення голосних і додавання певних суфіксів.

5. Діалект Чолла (전라 방언):

- Використовується в провінціях Південний і Північний Чолла.

- Характеризується своєю інтонацією, яка робить його легко відрізняльним від інших діалектів.

- Має багату лексику та унікальні граматичні структури.

6. Діалект Чеджу (제주 방언):

- Поширений на острові Чеджу.

- Вважається найбільш відмінним від стандартної корейської мови, має багато слів, які не зустрічаються в інших діалектах.

- Деякі лінгвісти навіть розглядають його як окрему мову через значні відмінності у фонології та лексиці.

Кожен з цих діалектів відображає культурні, історичні та географічні особливості свого регіону, збагачуючи корейську мову загалом.

РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІЙНІСТЬ СЕУЛЬСЬКОГО ТА КЬОНСАНДОНСЬКОГО ДІАЛЕКТІВ У СУЧАСНІЙ КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ: ЗІСТАВНИЙ АСПЕКТ

2.1. Лексико-семантична організація сеульського та кьонсандонського діалектів корейської мови

У Республіці Корея сеульський діалект визнаний стандартом корейської літературної мови під назвою 한국어 (хангуго). Це означає, що книги, підручники, газети, новини та інші видання на державному рівні випускаються лише на сеульському говорі, а також навчання в школах та університетах здійснюється за цим говором. У КНДР стандартом державної літературної мови є пхеньянський діалект, який має назву 조선어 (чосоно).

Також цікаво відзначити, що деякі букви, хоча мають однаковий звук, у використанні у реченні звучать по-різному. Наприклад:

- літера ㅈ (чіт) в корейській мові Південної Кореї передає звук /ч/ ([j]), але у мові Північної Кореї вона буде звучати м'якше і передаватиме звук подібний до /тс/ /ц/.

- літера 어 [o] вимовляється як «о» уподібнена до «у» - 오; такі зміни можна простежити і в деяких діалектах Південної Кореї;

- в північнокорейській мові взагалі немає звуків /위/ та /외/, натомість відбувається заміна /외/ на /애/ або /오/: 외손자 ◇ 애손자.

Запозичені слова з китайської мови, які починаються з літер ㄴ/ㄹ в Північній Кореї так і залишилися незмінними, а в Південній Кореї вживаються слова вже без цих літер, наприклад: 녀자 – 여자 (жінка), 룡 – 용 (дракон).

Для діалекту Кьонсан (경상도) притаманне скорочення речень: 뭐라고 했어? 뭐라카노? Також закінчення, яке притаманне сеульському діалекту «니» (ні) змінюватиметься на «나» (на)/«노» (но)/«고» (ко)/«가» (ка): 비오니? 비오나? 진짜? 맞나?

Глобальний інтерес до корейської мови почав зростати з появою корейської поп-культури чи k-pop. Серед молоді особливу популярність мають корейські серіали (дорами), корейська сучасна музика та танці, а також їжа.

Корейських запозичень у сучасній англійській мові значно менше, ніж запозичень, наприклад, із японської чи китайської мов. Це інспіровано тим фактом, що Корея тривалий час була ізольованою від зовнішнього світу, перебуваючи під владою Китаю, Японії.

Перше слово, що було запозичене до англійської мови з корейської, було зафіксоване в 1898 р. в Оксфордському словнику. Йдеться про лексему kimchi (Korean dish of spicy pickled cabbage) [20].

Вибірку нашого дослідження склали 44 лексеми сучасної англійської мови, що були запозичені до неї з корейської мови та адаптовані на новому мовному ґрунті. Вони були вибрані з енциклопедичного видання «The languages of East and Southeast Asia» та поділені за основними тематичними сферами.

За підсумками проведеного дослідження нами було виокремлено такі основні тематичні сфери запозичень корейських слів у сучасній англійській мові:

1. Харчування та алкогольні напої;
2. К-рор та культурна індустрія;
3. Єдиноборства;
4. Економіка;
5. Корейські реалії.

Розглянемо кожну з визначених тематичних сфер докладніше.

Так, до тематичної сфери «Харчування та алкогольні напої» належать такі лексеми, запозичені до англійської мови з корейської (Таблиця 2.7.)

Таблиця 2.7.

Корейські запозичення тематичної сфери

«Харчування та алкогольні напої»

в сучасній англійській мові

№	Лексема в англійській мові/корейській	в	Лексема в українській мові	Значення лексеми в англійській мові
1	kimchi/김치		кімчхі	a traditional Korean side dish of salted and fermented vegetables, such as napa cabbage and Korean radish.
2	jeon/전		чджьон	simple flat cakes of vegetables, fish or meat coated with a flour and egg batter and pan fried
3	bibimbap/비빔밥		піпімбаб	a Korean dish consisting of rice topped with sauteed vegetables, chilli paste, and beef or other meat, sometimes with the addition of a raw or fried egg
4	bulgogi/불고기		бульгогі	beef marinated in soy sauce. often barbecued on a grill, sometimes in restaurants at the table
5	kalbi/갈비		кальбі	beef spare ribs often marinated in soy sauce based marinade

6	gochujang/고추장	кочуджан	red chili paste is a savory, sweet, and spicy fermented condiment made from chili powder, glutinous rice, powder and salt
7	makkoli/막걸리	маколлі	a type of Korean rice wine. Alcohol content is generally around 4-6%
8	soju/소주	соджу	a Korean alcoholic drink typically made from rice or sweet potatoes
9	banchan/반찬	панчан	a small side dish of vegetables, etc., served along with rice as part of a typical Korean meal
10	dongchimi/동치미	дончімі	a type of kimchi made with radish and typically also containing napa cabbage
11	japchae/잡채	чапче	a dish consisting of cellophane noodles made from sweet potato starch, stir-fried with vegetables and other ingredients, and

			typically seasoned with soy sauce and sesame oil
12	samgyeopsal/삼겹살	самгьопсаль	a Korean dish of thinly sliced pork belly, usually served raw to be cooked by the diner on a tabletop grill
13	chimaek/치맥	чімек	a Korean dish of fried chicken

До тематичної сфери «К-рор та культурна індустрія» належать такі лексеми, запозичені до англійської мови з корейської (Таблиця 2.8.)

Таблиця 2.8.

Корейські запозичення тематичної сфери
«К-рор та культурна індустрія»
в сучасній англійській мові

№	Лексема в англійській мові/корейській	Лексема в українській мові	Значення лексеми в англійській мові
1	hanbok/한복	ханбок	the traditional Korean costume worn by both men and women
2	manhwa/만화	манхва	a Korean comic
3	mukbang/먹방	мукбанг	a trending livestreaming fad in South Korea wherein somebody prepares and/or eats on cam

4	saranghae/사랑해	сарангхе	Korean for "I love you"
5	oppa/오빠	оппа	used in Korean culture by a female to a male, who is older than her by the boundary of 10 years
6	noona/누나	누나	a word used by Korean males to address female older than them who they are close to
7	onni/언니	онни	a Korean term that means older/big sister that females call a female relative or an older girl they admire or respect
8	Annyeong/안녕	안нейонг	Korean for "Hello"
9.	daebak/대박	дебак	an interjection expressing enthusiastic approval used in a similar way to 'fantastic!' and 'amazing!'.
10	aegyo/애교	егйо	a certain kind of cuteness or charm considered characteristically Korean, similar to the Japanese word kawaii

11	K-drama	кей-драма	television series in the Korean language that are made in South Korea
12	K-pop	кей-поп	a form of popular music originating in South Korea as part of South Korean culture which includes styles and genres from around the world, such as pop, hip hop, R&B, rock, jazz, gospel, reggae, electronic dance, folk, country, disco, and classical on top of its traditional Korean music roots
13	gayo/가요	гайо	this term is colloquially often used in a narrower sense for any Korean music and artists associated with the entertainment and idol industry in the country, regardless of the genre
14	hallyu/한류	халлю	this term is now also being used in English to refer to South Korean pop culture and

			entertainment itself, not just its increasing popularity
15	trot/트롯	трот	a genre of Korean popular music that originated in the early 1900s during the Japanese occupation of Korea

До тематичної сфери «Єдиноборства» належать такі лексеми, запозичені до англійської мови з корейської (Таблиця 2.9.)

Таблиця 2.9.

Корейські запозичення тематичної сфери «Єдиноборства»
в сучасній англійській мові

№	Лексема в англійській мові/корейській	Лексема в українській мові	Значення лексеми в англійській мові
1	hapkido/합기도	апкідо	a Korean martial art characterized by kicking and circular movements
2	taekwondo/태권도	таеквондо	a modern Korean martial art similar to karate
3	Tang Soo Do/당수도	тан-су-ду	the Korean martial art

До тематичної сфери «Економіка» належать такі лексеми, запозичені до англійської мови з корейської (Таблиця 2.10.)

Таблиця 2.10.

Корейські запозичення тематичної сфери «Економіка»
в сучасній англійській мові

№	Лексема в англійській мові/корейській	Лексема в українській мові	Значення лексеми в англійській мові
1	chaebol/재벌	чеболь	a large family-owned business conglomerate
2	won/원	вона	The basic monetary unit of North and South Korea, equal to 100 jun in North Korea and 100 jeon in South Korea
3	jeon/천	джеон	a monetary unit of South Korea, equal to one hundredth of a won

До тематичної сфери «Корейські реалії» належать такі лексеми, запозичені до англійської мови з корейської (Таблиця 2.11.)

Таблиця 2.11.

Корейські запозичення тематичної сфери
«Корейські реалії» в сучасній англійській мові

№	Лексема в англійській мові	Лексема в українській мові	Значення лексеми в англійській мові
1	Hangul	хангиль	the alphabetic scheme that is used in Korea
2	Choson	Чосон	the Korean name for North Korea

3	ondol	ОНДОЛЬ	the traditional floor heating system in Korea
4	sijo	сіджо	a Korean lyric poem consisting of three lines
5	Kono	КОНО	a Korean game of strategy
6	yangban	янґбан	the ruling class; the nobility. Also: a member of this class; an aristocrat
7	gisaeng	джисен	women trained in singing and dancing, working as entertainers at the Korean royal court and in provincial centres
8	Juche	чучхе	The political ideology associated with North Korea (the Democratic People's Republic of Korea), which aims to achieve national autonomy through the rule of a single leader, the maintenance of a strong military, and the pursuit of economic self-sufficiency

До тематичної сфери «Медицина» належать такі лексеми, запозичені до англійської мови з корейської (Таблиця 2.12.)

Таблиця 2.12.

Корейські запозичення тематичної сфери «Медицина»
в сучасній англійській мові

№	Лексема в англійській мові	Лексема в українській мові	Значення лексеми в англійській мові
1	Hantaan virus	Хантанський вірус	the hantavirus that causes Korean haemorrhagic fever in humans, the natural host of which is the striped field mouse, <i>Apodemus agrarius</i>
2	Hantavirus	хантавірус	a virus of a genus carried by rodents and causing various febrile haemorrhagic diseases, often with kidney damage or failure

Отже, за підсумками дослідження було виявлене таке тематичне співвідношення запозичених із корейської до англійської мови слів у розглянутій нами вибірці з енциклопедичного видання «The languages of East and Southeast Asia». Найбільшими кількісно виявилися тематичні групи «К-рор та культурна індустрія» (15 лексем, 34% від загальної кількості) та «Харчування і алкогольні напої» (13 лексем, 30% від загальної кількості). Дещо менш представленими були такі тематичні групи, як «Корейські реалії»

(8 лексем, 18% від загальної кількості), «Економіка» (3 лексеми, 7% від загальної кількості), «Єдиnobорства» (3 лексеми, 7% від загальної кількості), «Медицина» (2 лексеми, 4% від загальної кількості).

На нашу думку, таке співвідношення запозичених корейських лексем у словниковому фонді англійської мови засвідчує, які саме чинники зумовлюють запозичення того чи іншого слова. Корейська культура наразі викликає підвищений інтерес у світі після низки успішних кінематографічних, музичних проєктів, а корейська кухня складає основу популярної нині паназіатської кулінарної традиції.

2.2. Особливості граматики сеульського та кьонсандонського діалектів корейської мови

Формування сучасної корейської культури стало результатом тривалого історичного процесу, що тривав протягом багатьох століть. У культурі сучасної Кореї можна виділити чотири основні шари, кожен з яких і досі помітно впливає на повсякденне життя корейців. Йдеться про споконвічно корейську, китайсько-конфуціанську, японську та сучасну американо-європейську культурні традиції.

Проникнення китайської культури в Корею почалося незадовго до нашої ери, в період Стародавнього Чосона – протокорейської держави, яка в III-II ст. до н.е. підтримувало тісні зв'язки з Китаєм. Корейська державність спочатку формувалася під сильним китайським впливом, і починаючи з епохи Трьох держав (Когуре, Пекче і Силла I-VII ст.) традиційна китайська культура стала для корейської панівної еліти взірцем для наслідування.

Подібний вплив та ставлення до неї зберігалось аж до кінця XIX ст. Класична китайська культура була для корейської еліти зразковою і копіювалася протягом майже двохтисячолітнього періоду існування корейських держав [8].

Епоха Корьо увійшла до історії Кореї як період найвищого розвитку буддизму. У X – XI ст. ця релігія зміцнилася у шляхетному середовищі, стрімко зростала її популярність у широких народних масах.

На відміну від епохи трьох держав і Об'єднаного Силла з їхньою жорсткою станово-державною системою, в період Корьо у процес культурного розвитку країни було втягнуто набагато більше людей із різних соціальних верств; за своєю формою та змістом культура Корьо була різноманітнішою та яскравішою. Завдяки взаємопроникненню на Корейський півострів двох основних культурних пластів Далекого Сходу – буддизму та конфуціанства, а також завдяки традиціям попередньої епохи та впливу сунського Китаю, культура Корьо досягла свого розвитку.

Із офіційним визнанням конфуціанства державною ідеологією обидві культури розвивалися разом, взаємно збагачуючи одна одну. Корьо значно розширила культурний обмін із навколишнім світом, через юаньський Китай у країну стали проникати досягнення науки і техніки ісламського світу, які збагатили національну корейську культуру [3].

Прихід до влади династії Лі (королівство Чосон, 1392 – 1910 рр.) ознаменував відновлення безумовного пріоритету конфуціанської системи. Чжусіанська філософія (неоконфуціанська доктрина, що закликала до боротьби із засиллям буддизму і критикувала ортодоксальні переконання конфуціанців) стала ідейною та духовною основою суспільства.

Для формування конфуціанського суспільно-політичного ладу державні органи насаджували і культивували традиційні ритуали: від дня повноліття чоловіки мали носити головний убір – кван, потрібно було суворо дотримуватися офіційного весільного ритуалу – хан і поховального – сан. Центральне місце займав обряд жертвопринесення духам померлих предків – чжа.

Жорстко регламентувалися норми поведінки людей, засновані на п'яти чеснотах: відданості государеві, шанобливості дружини до чоловіка, шанування батьків, покірності молодшого старшому, субординації у

відносинах між братами, сестрами та друзями. В основі всіх цих моральних категорій лежав принцип синівської шанобливості «хе» [12].

Соціально-економічні перетворення, проведені першими правителями з династії Лі, часткова стабілізація політичного життя, відсутність аж до кінця XVI ст. руйнівних воєн – усе це повинно було сприяти новому підйому феодальної культури у Кореї. Особливо значних успіхів досягнуто у першій половині XV в. при Вані Седжоні, який був освіченою людиною і сприяв науці, літературі та мистецтву.

Заклавши основи чосонської державності, Ван Седжон перейшов до проведення культурної політики, яка зміцнювала національну гідність корейців. За наказом та за участю Седжона науковці з Палацової академії Чинхенчжон Сін Сук Чу (1417-1475 рр.), Сон Сам Мун (1418-1456 рр.) та інші в 1446 р. опублікували національний корейський алфавіт Хунмін Чхоним (хангиль). Для популяризації алфавіту науковцями були написані Йонбі очхон-га (Книга гімнів предкам і засновникам династії Чосон), а також Сокпо санчжоль (Біографія Будди) [4].

Наприкінці XVI ст. в ситуації ідейної диференціації корейського суспільства та соціально-економічних протиріч, що посилювалися, спостерігалось загострення ідеологічної боротьби. У результаті склалася нова течія сирхак (практичні знання), якій судилося стати провідним напрямом суспільно-політичної думки Кореї в епоху пізнього феодалізму [5].

Формально ґрунтуючись у рамках конфуціанської доктрини та використовуючи її творчу традицію, перші представники сирхак Лі Сунг Ван (Чібон, 1563 – 1628 рр.), Хан Бек Кем (1552 – 1615 рр.), Кім Юк (1580 – 1658 рр.) засуджували безпредметність офіційної науки, що займалася нескінченним студіюванням канонічної літератури. Вони закликали звернутися до нагальних проблем та реальних запитів суспільства, розвивати науки природного циклу.

Погляди ранніх учених-сирхакістів, розроблена ними дослідницька методологія «критичного погляду на панівні теорії, широке зіставлення

досвіду Кореї та інших країн, відмова від сліпого схиляння перед усім китайським» [5] стали базою для подальшого розвитку самого перебігу сирхак та інших напрямів передової суспільної думки країни. Ідеологія корейського суспільства на XVII-XVIII ст. складалася згідно з ієрархічними конфуціанськими установками, кожному члену соціуму було встановлене своє місце, своя лінія поведінки та відповідний спосіб життя. Численні розпорядження влади та вимоги конфуціанського етикету спрямовували дії людей, фіксували права, обов'язки та норми поведінки окремих соціальних груп, визначали коло занять і навіть якість і характер харчування та одягу, багато рис повсякденного життя регулювалися традицією та звичаєм.

У рамках сирхак у середині XVIII ст. розвинувся напрямок, що отримав назву пукхак (вчення з Півночі) і виходив з основних принципів сирхакістських суспільно-політичних настанов. Сформувалася «школа Північного вчення».

Діяч «школи Північного вчення» Хон Де Ен, зупинившись на земельному питанні, запропонував теорію рівномірного розподілу землі серед селян. Більшість культурних та наукових досягнень XVII – XVIII ст. стало результатом впливу сирхак і пукхак, зігравши велику роль у розвитку національної науки, культури, освіти, соціального устрою та становища корейського народу.

На межі XVIII – XIX ст. поряд із власною етнічною традицією та неминущим китайським впливом, вплив європейського світу став третім компонентом суспільно-політичного та духовного життя корейської нації. Особливу роль у поширенні в Кореї західної культури та західних побутових звичаїв відіграли численні місіонери, які не лише сприяли зміцненню християнства, а й заклали основи сучасної корейської освіти [10].

Тим не менш, аж до 1945 р. європейський вплив поширювався в Кореї здебільшого не безпосередньо, а через Китай, а також Японію, яка сама в період після революції Мейдзі зазнала суттєвої європеїзації. Саме так корейці познайомилися із західними костюмами та кулінарією, освоїли багато

технічних нововведень, дізналися про мистецтво та літературу країн Європи та Америки.

Кінець XIX – початок XX ст. – час широкого відновлення всього соціального та культурного життя Кореї. Наприкінці XIX ст. було проведено низку важливих реформ у різних галузях культурного життя. На зміну старій школі прийшли нові навчальні заклади, де викладали математику, фізику, географію, біологію, астрономію, техніку.

Далі починається період важких випробувань для Кореї, захопленої Японією, у якому корейську культуру спробували «розчинити» в японській. Колоніальний період був відзначений високими темпами економічного зростання, формуванням основ сучасної корейської індустрії, майже дворазовим збільшенням середньої тривалості життя (з 23,5 до 43 років) та широким впровадженням сучасної початкової освіти. Водночас у перше та останнє десятиліття цього періоду колоніальна влада проводила жорстку авторитарну політику щодо населення, а протягом усього періоду корейці зазнавали дискримінації за національною та культурною ознакою [9].

Поразка Японії у Другій світовій війні поклав край японському пануванню в Кореї. Після закінчення Корейської війни (1950-1953 рр.), різких політичних змін та надзвичайно швидкого економічного зростання Південна Корея перетворилася на одну з найбільш економічно розвинених країн. За шість десятиліть Республіка Корея пройшла шлях рішучих економічних перетворень і сьогодні продовжує свій розвиток.

Зовнішньополітична експансія Південної Кореї підкріплюється ще й культурною, що отримала назву «корейська хвиля». Широко популярні південнокорейські фільми, серіали, музика; фільми корейських режисерів одержують призи міжнародних кінофестивалів.

Популярність «корейської хвилі» символізує значний прорив у сучасній корейській культурі. Цей феномен сприяє підвищенню міжнародного інтересу до Кореї як країни зростаючого розвитку та відображає сучасний образ країни у всесвітньому співтоваристві. «Корейська хвиля» демонструє, що Південна

Корея більше не розглядається як периферійна чи країна третього світу, але як сучасна урбанізована держава з характерними якостями капіталістичного суспільства. Цей явище також вказує на здатність культури Кореї впливати на інші країни, особливо в азіатському регіоні.[15].

Популярність південнокорейських телесеріалів призвела до збільшення виробництва товарів, тому почала вказувати не лише на культурний зміст, а й на економічні наслідки. Феномен «корейської хвилі» не обмежений лише поп-музикою та серіалами, він також сприяє популяризації корейської кухні, розвитку туристичного сектору Південної Кореї, популярності вивчення корейської мови, зростанню інтересу до традиційного корейського вбрання.

Популярність південнокорейської поп-культури справді має дуже позитивний вплив на постколоніальну Азію. Довгий час багато жителів азіатських країн мали обмежений доступ до світової культури, переважно представленої західними продуктами. Однак завдяки поширенню південнокорейської поп-культури, вони тепер мають можливість взаємодіяти з культурою свого регіону.

Південнокорейцям вдалося знайти гармонійний баланс між традиціями і інноваціями, що найкращим чином відповідає потребам сучасного розвитку їх країни. Особливу роль у цьому відіграє синтез старого та нового, споконвічного та запозиченого, особливо це стосується культурних елементів, які є загальними для всіх країн далекосхідної цивілізації.

2.3. Прагматичні аспекти функціонування сеульського та кьонсандонського діалектів корейської мови

Мовна політика за сучасних умов постає чільним інструментом, що здійснює регуляцію розвитку функціонального потенціалу мов. Національно-мовна політика залежить від поставлених державою цілей та реалізується в контексті трьох основних компонентів: мовної практики, мовної ідеології та мовного менеджменту [14].

Як правило, у багатонаціональній державі функціонують мажоритарні, міноритарні, поліфункціональні, локальні мови, державні та недержавні мови. Таке етнічне та мовне різноманіття потребує вироблення оптимального варіанту мовної політики, який за умовами міжнародної правової системи має враховувати право народів на самовизначення.

Широка тематика мовної політики визначає різні підходи до розуміння та типології зазначеного феномена. Так, зокрема, І. Плотницька розглядає мовну політику як «систему заходів свідомого регулювання функційного аспекту побутування мови, що певною мірою визначає структуру мовного вживання» [11].

Мовна політика являє собою «сукупність заходів, що вживаються державою, партією, класом, громадським угрупованням із метою зміни чи збереження чинного функціонального розподілу мов і мовних підсистем, виділення нових чи збереження наявних мовних норм, постаючи частиною загальної політики України і відповідаючи її цілям». [3] Мовна політика реалізується за допомогою певних програм, концепцій, що складаються для конкретного національного утворення з урахуванням етапів розвитку структури соціально-комунікативної системи у регіоні, генетичних, ареальних зв'язків мови, соціально-економічної ситуації [2].

Поняття «мовна політика» є дуже широким і включає численні дефініції. Наразі існує безліч визначень цього феномену. Розглянемо та прокоментуємо деякі з них.

Так, Б. Ажнюк ототожнює мовну політику з «практичними заходами держави, що стосуються статусу державної мови, її функцій, захисту монопольного використання державної мови у найважливіших соціальних сферах, регламентації застосування “місцевих” мов [2, с. 23]. У цьому випадку «основним інструментом мовної політики постають закони про мову, які можливо створити лише на основі всебічного знання функціональних властивостей мови, ступеня розробленості в ній тих чи інших систем, більш-менш детального уявлення про можливості мови у різноманітних соціальних та ситуативних умовах її застосування» [2, с. 24]. Наведене розуміння мовної політики апелює до будь-якої форми рішення, прийнятого державою для орієнтації та регулювання у сфері вживання однієї чи кількох мов. При цьому домінуюча роль відводиться державній мові.

Звернемося до іншої точки зору. Лінгвіст Н. Седнева розуміє під мовною політикою «будь-які рішення, прийняті державою або будь-яким іншим соціальним органом, що має на це право, спрямовані на використання однієї або декількох мов у межах певної території, реальної або віртуальної, і регламентування її або їх уживання» [26, с. 97].

У цьому визначенні мовна політика розглядається з двох позицій: широкого та вузького поглядів. Із позиції широкого погляду вона співвідноситься з будь-якими рішеннями держави (соціального інституту, організації) щодо вживання тієї чи іншої мови на даній території. З позиції вузького погляду мовна політика пов'язана із правочинністю прийняття державою або іншим соціальним органом будь-яких рішень щодо регламентування вживання мови на даній території.

У визначенні Д. Абрамової мовна політика постає як «сукупність заходів, що вживаються державою, партією, класом, громадським угрупованням для зміни або збереження чинного функціонального розподілу мов або мовних підсистем, для запровадження нових або збереження лінгвістичних норм, що вживаються» [1, с. 237].

Ключовими у цій дефініції є слова «зміна» та «збереження». На думку Д. Абрамової, мовна політика може бути скерованою не лише на збереження поточного стану тієї чи іншої мови, але й на його зміну, інспірованою часом і суспільством: відродження національних рис, створення нової лексики [1]. Таке визначення мовної політики демонструє співзвучність із термінами «мовне будівництво» та «мовне планування», що використовуються в соціолінгвістичній літературі як синоніми.

Наведемо ще одну точку зору стосовно змісту поняття мовної політики. На думку Г. Шевчука та Н. Трач, «мовна політика певного громадського класу, партії, держави становить систему заходів свідомого регулювання функційного аспекту мови» [29, с. 98].

Автори визначення, наведеного вище, актуалізують організований і цілеспрямований характер мовної політики, об'єктом якої є не сама мова, а її функційний аспект. Слід зауважити й додати, що в переважній більшості випадків система мови чи мовна підсистема зазнає зміни не через прямий і безпосередній вплив суспільства, а опосередковано, у зв'язку з розширенням чи звуженням окремих комунікативних функцій.

Отже, проаналізовані визначення мовної політики можна звести до таких узагальнень:

1) мовна політика – сукупність заходів, що вживаються державою чи будь-яким іншим органом, наділеним відповідними повноваженнями, щодо свідомого впливу на мову;

2) мовна політика спрямована на збереження та зміну поточного стану мови;

3) заходи, вжиті в рамках мовної політики, спрямовані на функціональний аспект мови, а через нього – на саму структуру мови.

Утім, важко заперечувати можливість безпосереднього впливу людини на систему мови. Як приклад зазначимо, що у французькій мові в певний період було проголошено політику створення нової лексики (як вузькоспеціальної, так і загальноновживаної), яка зводилася не до витворення

мовних позначень для загальних понять, а до заміни вже наявних у мові лексичних одиниць іноземного походження питома французькими словами. Таке явище має назву зворотної кальки. До таких запозичених слів варто віднести насамперед технічні терміни (*pick-up, tracking, padding*).

Щойно таких слів стає занадто багато в мові, суспільство намагається позбутися їх усіма способами, приймаючи відповідні рішення на найвищому рівні. Наприклад, французький комітет із вивчення технічної термінології створив національну номенклатуру технічних термінів та запропонував варіанти замін запозичених із англійської мови технічних термінів словами споконвічного французького фонду: *pick-up*>*capteur*, *tracking*>*cheminement*, *padding*>*tapissage*. Ці споконвічні слова завдяки зворотній кальці стали повноправною заміною для запозиченої англійської термінології [8].

Однак більшість англійських слів вільно функціонує у французькій мові, і спроба їхнього витіснення не призвела до бажаного результату. Так, англіцизми *businessman* і *football* використовуються носіями французької набагато частіше, ніж їхні французькі еквіваленти *affairiste* і *la balle au pied*. Це можна пояснити тим, що англійські запозичення вкоренилися у свідомості французів і посіли у житті Франції певну нішу. До того ж значення слів іноземного походження та їх національних варіантів часто не збігаються на конотативному рівні (порівн.: *businessman* – бізнесмен, ділок; *affairiste* – аферист, ділок) [8].

Отже, мовна політика реалізується за допомогою певних програм, концепцій, що складаються для конкретного національного утворення з урахуванням етапів розвитку соціально-комунікативної системи у регіоні, генетичних, ареальних зв'язків мови, соціально-економічної ситуації.

Закони про мови при свідомому впливі суспільства на мовну дійсність повинні містити тривалі терміни мовної зміни. Ухвалення та реалізацію законів про мови не можна використовувати в політичних цілях, а прийняття цих законів має супроводжуватися науковим прогнозуванням можливих

соціальних наслідків: мовних конфліктів, зростання сепаратизму, розколу країни за мовною ознакою.

Висновки до розділу 2

Найповніше самобутні риси сеульського та кьонсандонського діалектів корейської мови відображають лексичні та граматичні діалектизми, функція яких: подати відомості про матеріальну культуру жителів певної місцевості, стилістично увиразнити, емоційно наснажити текст, а також колоритно змалювати назви одягу чи його частини, відтворити предмети побуту, зобразити особливий край через просторові назви, самобутньо назвати людей та частини їхнього тіла, показати специфічну рису в назвах посад, назвати будівлі, споруди та їхні частини, відтворити неповторні назви тварин, подати специфічні назви рослин та дерев, показати особливу деталь у назвах продуктів та страв, зобразити різноманітні назви дій.

Отже, лексичні та граматичні діалектизми сеульського та кьонсандонського діалектів корейської мови не лише повно характеризують відтворювані події, предмети побуту, особливості довкілля, зображувані персонажі, а також є засобом «оживлення» лексичних ресурсів літературної мови.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У корейській мові існує 6 основних діалектів (сатурі):

1. Діалект Кьонгі;
2. Діалект Канвон;
3. Діалект Чхунчхон;
4. Діалект Кьонсан;
5. Діалект Чолла;
6. Діалект Чеджу.

Найпоширенішим є діалект регіону Кьонгі. Його ще прийнято називати сеульським.

У Республіці Корея стандартом літературної мови є сеульський діалект, відомий під назвою 한국어 (хангуго). Всі видання на державному рівні, такі як книги, підручники, газети та новини, випускаються лише на сеульському говорі, і навчання в школах та університетах проводиться за цим говором. У КНДР за стандарт державної літературної мови вважається пхеньянський діалект, який має назву 조선어 (чосоно).

Цікаво відзначити, що деякі букви у корейській мові, хоча вони мають однаковий звук, але при використанні у реченні звучать по-різному. Наприклад:

- У південнокорейській мові літера ㅈ (чіт) передає звук /ч/ ([j]), а у північнокорейській мові цей звук звучить м'якше і нагадує /тс/ або /ц/.
- Літера 어 [o] вимовляється як "о" у подібний до "у" - 오; такі зміни можна помітити і в деяких діалектах Південної Кореї.
- У північнокорейській мові взагалі немає звуків /위/ та /외/, а замість них використовуються /애/ або /오/: 외손자 → 애손자.

Для діалекту Кьонсан (경상도) притаманне скорочення речень: 뭐라고 했어? 뭐라카노? Також закінчення, яке притаманне сеульському діалекту «니»

(ні) змінюватиметься на «나» (на)/«노» (но)/«고» (ко)/«가» (ка): 비오나?
비오나? 진짜? 맞나?

Найповніше самобутні риси сеульського та кьонсандонського діалектів корейської мови відображають лексичні та граматичні діалектизми, функція яких: подати відомості про матеріальну культуру жителів певної місцевості, стилістично увиразнити, емоційно наснажити текст, а також колоритно змалювати назви одягу чи його частини, відтворити предмети побуту, зобразити особливий край через просторові назви, самобутньо назвати людей та частини їхнього тіла, показати специфічну рису в назвах посад, назвати будівлі, споруди та їхні частини, відтворити неповторні назви тварин, подати специфічні назви рослин та дерев, показати особливу деталь у назвах продуктів та страв, зобразити різноманітні назви дій.

Отже, лексичні та граматичні діалектизми сеульського та кьонсандонського діалектів корейської мови не лише повно характеризують відтворювані події, предмети побуту, особливості довкілля, зображувані персонажі, а також є засобом «оживлення» лексичних ресурсів літературної мови.

AHOTAIQII

The Korean language has 6 main dialects (saturi), the most common of which is the dialect of the Gyeonggi region, also known as the Seoul dialect. In the Republic of Korea, the standard literary language is the Seoul dialect known as 한국어 (Hangugo), and education in schools and universities is conducted in this dialect. In North Korea, the Pyongyang dialect, which is called 조선어 (Chosono), is considered the standard of the state literary language.

It is also important to note that some letters in Korean may sound different depending on the dialect. For example, the letter ㅈ (chiit) in South Korean conveys the sound /h/ ([j]), but in North Korean it can sound softer, like /ts/ or /tʃ/. Such differences are also observed in the pronunciation of the letter ㅅ [o] and other sounds.

The Gyeongsang dialect (경상도) is characterized by the shortening of sentences and the use of special endings that differ from the Seoul dialect. Such lexical and grammatical features of dialects reflect various aspects of the culture and daily life of Korean residents, and also expand the lexical arsenal of the Korean language, making it more lively and expressive.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамова Д. Правове регулювання державної мовної політики у сфері захисту прав національних меншин. *Збірник наукових праць*. 2019. Вип. 1 (22). С. 226-261.
2. Ажнюк Б. Мовна політика: європейські критерії і Україна. *Українське мовознавство*. Київський національний університет ім. Т. Шевченка. К., 2019. № 1 (49). С. 9-31.
3. Аркушин Г.Л. Західнополіська діалектологія. Луцьк, Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 257 с.
4. Аркушин Г.Л. Іменний словотвір західнополіського говору. Луцьк: Вежа, 2004. 764 с.
5. Аркушин Г.Л. Словник західнополіських говірок: У двох томах. Луцьк: Вежа, 2000.
6. Бевзенко С.П. Практичні заняття з української діалектології: навч.-метод. посібник для студентів філологічного фак-ту. Одеса, 2013. 96 с.
7. Бевзенко С.П. Українська діалектологія. К.: Вища шк., 2010. 246 с.
8. Бевзенко С.П. Українська діалектологія: збірник вправ і завдань. К. – Одеса, 2014. 128 с.
9. Ващенко В.С. Полтавські говори. Харків, 2017. 540 с.
10. Висоцький О. Технології та стратегії мовної політики. *Соціально-гуманітарні дослідження та інноваційна освітня діяльність*. Матеріали Міжнародної наукової конференції. 24-25 травня 2019 р., Дніпро. / Наук. ред. О.Ю. Висоцький. Дніпро: СПД «Охотнік», 2019. С. 68-71.
11. Гавдида Н., Назаревич Л. Лінгвоцид як форма мовної політики. *Наукові записки ТНПУ*. Серія: Мовознавство. Вип. П(24) 2014. С. 77-80.
12. Головатий С. Українська мова – інститут державності. *Право України*. 2016. № 3. С. 11-62.
13. Гриценко П., Хобзей Н. Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації. Львів, 2006. 432 с.

14. Данилевська О. Мова в революції та революція в мові: мовна політика Центральної Ради, Гетьманату, Директорії УНР. К., 2009. 176 с.
15. Кондратюк О. Молодіжний сленг як мовне явище. *Незалежний культурологічний часопис*. 2005. № 38. С.24-31.
16. Корж А. Мовний чинник суспільної трансформації в Україні: Автореф. дис. ... канд. політ. наук: 00.02. Чернівці, 2004. 20 с.
17. Куриленко В.М. Деякі закономірності словотвору в поліських говорах (лінгвогеографічний аспект). *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. Випуск 34. Частина 2. Львів, 2004. С. 107-115.
18. Куць О. Мовна політика деяких зарубіжних держав: Наукове видання. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2011. 200 с.
19. Півторак Г.П. Формування і діалектна диференціація давньоруської мови: (Іст.-фонет. нарис). К.: Наук. думка, 2011. 277 с.
20. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
21. Фудерер Т., Данилевська О. Престиж української мови та ставлення до двомовності за оцінками мовців різних вікових груп. *Вісник КНЛУ*. Серія Філологія. Том 22. № 1. 2019. С. 173-181.
22. Bartkus V.O. *The Dynamic of Secession*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.
23. Biber D., Leech G., Conrad S., Finegan E. *Longman Grammar of Spoken and Written English*. Essex: Pearson Education, Limited, 2003. 487 p.
24. Boix i Fuster E., Vila i Moreno F.X. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel, 1998.
25. Boix-Fuster E., Melià J., Montoya B. Policies Promoting the Use of Catalan in Oral Communications and to Improve Attitudes towards the Language. *Democratic Policies for Language Revitalisation: The Case of Catalan*, ed. M. Strubell, E. Boix-Fuster. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2011, pp. 150-181.

26. Colomer J. M. The Spanish 'State of autonomies': Non-institutional Federalism. *West European Politics*, 1998, no. 21 (4), pp. 40-52.
27. Colomer J. M. The Venturous Bid for the Independence of Catalonia. *Nationalities Papers*, 24 May 2017, pp. 1-18.
28. Conversi D. L'integrazione degli immigrati a Barcellona. *Studi Emigrazione/Etudes Migrations*, 1988, no. 25 (89), pp. 67-82.
29. Conversi D. Language or Race?: The Choice of Core Values in the Development of Catalan and Basque Nationalisms. *Ethnic and Racial Studies*, 1990, no. 13 (1), pp. 50-70.
30. Corretja Torrens M. L'impacte de la revisió judicial i de la LOMCE en el model lingüístic de l'escola catalana: estat de la qüestió. *Revista de Llengua i Dret*, 2016, no. 65, pp. 76-89.
31. Eurobarometer 386. Europeans and Their Languages. European Commission, 2012.
32. Fishman J. A. Reversing Language Shift: Theoretical and Empirical Foundations of Assistance to Threatened Languages. Clevedon; Philadelphia: Multilingual Matters, 1991.
33. Gifreu J. Language Policies in the Public Media and the Promotion of Catalan in the Private Media, Arts and Information Technologies. *Democratic Policies for Language Revitalisation: The Case of Catalan*, ed. M. Strubell, E. Boix-Fuster. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2011, pp. 182-200.
34. Grau Creus M. A Step Backwards or a Step Forwards? The Politics and Policies of Decentralization under the Governments of the Partido Popular. *South European Society and Politics*, 2005, no. 10 (2): 263-279.
35. Guibernau M. Secessionism in Catalonia: After Democracy. *Ethnopolitics*, 2013, no. 12 (4), pp. 368-393.
36. Keating M., Wilson A. Renegotiating the State of Autonomies: Statute Reform and Multi-Level Politics in Spain. *West European Politics*, 2009, no. 32 (3), pp. 536-558.

37. Leclerc J. L'aménagement linguistique dans le monde. URL: <http://www.tlfq.ulaval.ca/AXL>.
38. Rosewarne D. Estuary English. Times Educational Supplement. 1984. Vol. 19. Pp. 29-37.
39. Rosewarne D. Estuary English: Tomorrow's RP? *English Today*. Vol. 10/1, 1994. Pp. 3-8.
40. Trudgill P The Dialects of England. 2 ed., Blackwell Publishers, 1999. 320 p.